

ROZPRAWA ROZPŠAWA

**Rěčneho centruma WITAJ
za lěto 2023**

Wobsah

1. Zawod	2
2. Planowanja a kontrole – zaměrowe dojednanje ze Założbu za serbski lud	3
3. Spjelnjenje nadawkow w rozdźělnych wobłukach džěławosće RCW.....	5
3.1. Publikacije	5
3.2. Wědomostne džěło	7
3.3. Projektowe džěło.....	8
3.4. Internataj.....	12
3.5. Socialne džěło.....	12
3.6. Forum 2plus.....	13
3.7. Praktiska pódpěra serbskeje wucby/spěchowanje wobdarjonych/rěčna asistenca	13
4. Statistiske přehłady	14

1. Zawod

Naša rěč je naša domizna, hdžežkuli tež smy!

Proces digitalizacije postupuje z wulkimi krokami. Nimale kóždy z nas mjez tym znaje chat-modele abo je znajmjeńša wo popularnym chat.gpt słyšał. Za šulsku potrebu eksistuja k tomu hižo wot ministerstwow wudate příručki.

Tež my pokročujemy z našim wužadowacym digitalnym projektom “sotra” za delnjo- a hornjoserbšćinu. W tutym konteksće smy w léće 2023 přenje interne nazhonjenja ze serbskim chatom zběrali.

We wšědnym dnju pak je nam jasne, zo je wuknjenje rěče naročny proces za wuknjacych, najebač jara pomocliwych digitalnych srědkow. Direktna komunikacija mjez wuknjacymi a serbskorěčnymi partnerami wostanje bytostna w procesu přiswojenja rěče.

Tuž podpěramy serbskorěčnu spēchowansku wučbu mjez tym na třoch zakładnych šulach (Radwor, Budyšin, Chrósćicy) w Hornjej Łužicy a na třoch šulach w Delnjej Łužicy (ZŠ Brjazyna, ZŠ “Astrid Lindgren” Žylow, DSG).

Runje tak ma wuwučowanje dorosćenych wulki wuznam (hlej statiska k rěčnym kursam). Dorosćeni, kiž serbšćinu wuknu, maja zwjetša wosebitu intrinsisku motiwaciju a wotpohlad, w priwatnym abo powołanskim wobłuku serbsce rěčeć móć.

Někotři z nich pak měli so tak daloko w serbšćinje wukmanić, zo móhli spjelnjenje rěčnje naročnišich nadawkow jako wědomostnicy, žurnalisća abo lektorjo w přichodže zaručić. Tohodla smy za hospodarski plan 2024 titul za Myto za młodu ekscelencu w dolnoserbšćinje zapodali.

Digitalna wučba, kotraž měła kooperatiwne džěło mjez šulemi a zhromadne wuknjenje šulerjow sčasami zmóžnić, je nam dale naležnosć. Zakładne infrastrukturelne wuměňjenja su na někotrych šulach hižo date. Budže pak to hišće dlěšodobny eksperimentelny proces hladajo

na konferencnu techniku a wobsahi wuknjenja.

Spočatki wuwica pruwowanskich nadawkow za certifikaciju serbskorěčnych kmanosćow sahaja wróco hač do lěta **2010. Tehdyša wizija**, wotchadnikam šulow ze serbskorěčnej wučbu kwalifikowany resp. diferencowany dopokaz swojich rěčnych kmanosćow zmóžnić, so mjeztym jako **woprawnjena** wopokaza. Sakske statne ministerstwo za kultus (SMK) je rozsudziło, so we wobłuku ewaluacije koncepta 2plus na pruwowanske nadawki certifikata schodženka B1 złožić. Pretesty su so w lěće 2022/2023 přewjedli a wot šulskeho lěta 2023/2024 sem maja so testy regularnje přewjesć. Opcija, nadawkowy format certifikata za zwěsćenje rěčneho stawa šulerjow wužić, wobsteji runje tak w Delnjeje Łužicy, dokelž so certifikacija konsekwentnje paralelnje za wobě serbskej rěči wuwija.

W aktualnych džětowych směrnicach Domowiny rěka: "Domowina iniciěruje wuměnu mjez serbskimi šulemi jako kročel k tomu, wutworić cyłk serbskich šulow." Zmysł tajkeho cyłka stej mjezsobna podpěra we wšědnym praktiskim džěle a formulowanje zhromadnych kubłansko-politiskich zaměrow.

Jako přinošk k mjezsobnej podpěrje staji Rěčny centrum WITAJ licencu online-platfomy taskcards.de k dispoziciji. TaskCards móže wučerkam a wučerjam džěto wolóžić, wona zmóžnja zhromadne džěto na digitalnych pinscěnach a wuměnu informacijow w teamach. Hižo dołho přeja sej serbske wučerki a serbscy wučerjo platfomu, na kotrejž móža sej přihoty na wučbu wzajomnje k dispoziciji stajeć a dale wobdžěłać. Skupina wučerkow a wučerjow zakładnych šulow je iniciatiwu přewzała a hižo někotre materialije na přenjeje pinscěnje za předmjet serbsčiny přewostajila.

Licenca Rěčneho centruma WITAJ skića wšitkim serbskim wučerkam a wučerjam móžnosć, pinscěny za dalše předmjety a lětniki wužiwać.

Džakuju so wšitkim koleginam a kolegam za jich solidne fachowe a spuščomne skutkowanje, za kolegialnu atmosferu, kotruž wutworjeja, kaž tež za jich zamołwitosć a jich angažement, nic naposledk při zestajenju rozprawy 2023 a plana za lěto 2024.

2. Planowanja a kontrole – zaměrowe dojednanje ze Załožbu za serbski lud

Nastupajo kontrolu je Załožba za serbski lud institucionelne spěchowanje za wšitke serbske institucije wot lěta 2020 sem ze zaměrowymi dojednanjami zwjazala. Za Rěčny centrum WITAJ běchu za lěto 2023 slědowace dojednanja zwjazowace:

Eficienca wučbnych srědkow

- W lěće 2023 ma so zwěsćić, w kotrej měrje so produkowane wučbnicy w praksy wužiwaja. Ze znajmjeńša 90 % wudatych wučbnicow ma so w lěće 2022 na šulach intensiwnje džělać.
- Při poskićenych projektach a kursach zwěsći so w lěće 2023 spokojnosć wobdžělnikow kaž tež potrjeba na projektach a kursach. Niwow spokojnosće ma znajmjeńša 75 % wučinić.
- Za lěto 2023 stej wjetšej digitalnej projektaj zapodatej – online-přeložowar

hornjoserbšćina–němčina (naslědny projekt) a delnjoserbšćina–němčina.

Rozšěrjenje paralelnych korpusow ma so realizować na znajmjeńša

- 362 000 lektorizowanych hornjoserbsko–němskich sadowych porikow,
- 150 000 lektorizowanych delnjoserbsko–němskich sadowych porikow,
- 100 000 lektorizowanych hornjoserbsko–delnjoserbskich sadowych porikow

Rozšěrjenje monolingualnych korpusow ma so realizować na znajmjeńša

- 482 000 lektorizowanych hornjoserbskich sadow,
- 100 000 lektorizowanych delnjoserbskich sadow.

Kooperacija z LMU Mnichow ma so dale wjesć.

Spěchowanje rěče

- W Delnej kaž tež w Hornjej Łužicy ma so w leće 2023 znajmjeńša dźesać planowanych a po nazhonjenjach znajmjeńša šěsć projektow po potrebjce přewjesć. Při tym ma so na zarjadowanje znajmjeńša 15 wobdźělnikow wočakować, nimo při dźěłarničkach kaž comicowej dźěłarničce.
- W leće 2023 ma so analognje k zašłym lětam znowa znajmjeńša jedyn poskitk k serbskorěčnemu spěchowanju kubłarkow wotměć. Wućeženje kursow měło niwow zaštych lět docpěć.
- Serbskorěčne młodžinske a šulske socialne dźěło na bazy srědkow třecich (wokrjes, Swobodny stat Sakska) pokročuje. Na znajmjeńša pjeć serbskich wyšich šulach ma so šulske socialne dźěło w leće 2023 přewjesć:
 - šulske socialne dźěło na wyšich šulach Budyšin, Radwor, Worklecy, Ralbicy, Slepo (zaměr: nic wjac hač dwaj wotchadnikaj bjez šulskeho wotzamknjenja na wotpowědnym šulskim stejišću) a swójbne kubłanje w socialnym rumje Budyšin a Kamjenc
 - młodžinske dźěło w socialnym rumje Kamjenc + Radwor
 - znawobsadženje njewobsadženych městnow w swójbny kubłanju a mobilnym młodžinskim dźěle
- Pruwowanske nadawki za rěčny certifikat serbšćiny (hornjoserbsce a delnjoserbsce) předleža mjeztym hač do niwowa C1.
 - zaměr:
Znajmjeńša pjeć požadarjow ma so w leće 2023 za pruwowanja certifikatow w hornjoserbšćinje zdobyć.
Znajmjeńša třo požadarjo maja so w leće 2023 za pruwowanja certifikatow w delnjoserbšćinje zdobyć.
- Rěčny centrum WITAJ planuje, w leće 2023 něhdže 10 rěčnych kursow za hornjoserbšćinu na rozdźělnych niwowowych schodźenkach poskićeć, zdžěla w kooperaciji z Krajnym zarjadowom za šulu a kubłanje (LaSuB).

Interna rěčna politika

- 2023 ma so zhromadnje ze wšěmi sobudźěłaćerjemi Domowinskeho zarjada kaž tež Rěčneho centruma WITAJ interna rěčna politika dale wjesć.
- Sobudźěłaćerjej Delnjoserbskeho internata mataj swoje znajomosće serbskeje rěče polěpšić. K tomu maja so wotpowědne certifikaty předpožić.
- Šulskej socialnej dźěłaćerjej wuknjetaj serbsku rěč a prócujetaj so wo přeni rěčny certifikat A1.

Krótka rozprawa k spjelnjenju dojednanjow ze załožbu poda so pod dypkom 4 statistiske přehłady.

3. Spjelnjenje nadawkow w rozdźělnych wobłukach dźěławosće RCW

3.1. Publikacije

Z digitalnymi wučbnymi srědkami słuži RCW statusej serbskeje rěče přez načasnosť a atraktiwnosć, wosebje za młodu generaciju.

Na zakładze koncepcije serbskich institucijow k zwyżnjenju prezency serbskeje rěče w nowych medijach dóstawa Załožba za serbski lud přidatne srědky za **digitalne projekty**. Rěčny centrum WITAJ financowaše z tutych srědkow wot lěta 2019 sem wuwicé **přełožowanskeho programa** hornjoserbšćina-němčina | němčina-hornjoserbšćina, kotryž bazuje kónc lěta 2023 na dwurěčnym korpusu z někak 400 000 paralelnymi sadami. Nimo toho bu monolingualny hornjoserbski korpus wo 300 000 sadow na něhdže 750 000 sadow rozšěrjeny. Tutón wužiwa so za syntetiske přestajenje so němčiny, zo móhli so němske teksty w přiběrajcy lěpšej kwalice do hornjoserbšćiny přełožować. Zdobom zbliži tajki monolingualny korpus neuronalnemu systemej zestajenje sadow, wužiwanje wšelakich synonymowych słowow wotwisnje wot konteksta a gramatiskich wosebitosćow we wšelakich rěčnych wobłukach. Tež wobšěrny z 850 000 sadow wobstejacy němski jednorěčny korpus bu wučisćeny, t. r. wšelake njedospołne dźěle a zmylki buchu wotstronjene, kotrež su w přełožkach k problemam wjedli. Z boka IT-fachowcow je so intensiwnje na zwěšćenju (mapping) ličbow, e-mailowych adresow a URLow w zapodatym teksće dźěłało, zo njebychu so tute w přichodže hižo přełožowali. Na webstronje sotra.app bu mj. dr. přidatny button za zaswěćenje a hasnjenje wotrězkowych symbolow přidaty. Dale je so na wuwicú přidatneho tola dźěłało, kotryž ma přełoženje sadow abo kontrolowanje přełožkow zjednorčić a mobilne dźěło zmóžnić. Na wšelakich zarjadowanjach w šulach a na fachowym dnju 2plus buchu sotra.app a wšelake móžnosće přełožowanja z produktami firmy Microsoft wužiwarjam předstajene. We wjacorych nowinskih wozjewjenjach bu zjawnosć wo nowych funkcijach a dalewuwičach sotra.app informowana.

Pó połteralětnem wuwijańskem žěle jo se dolnoserbska wersija onlinepřełožowanskeho programa sotra w septembrje 2022 zjawnosć spšistupniła a w magacinje „Łužyca“ 17.09.2022 w rbb a 24.09.2022 we wóspjetowanju w mdr předstajila. Online-pšestajar móžo mjazy dolnoserbšćinu, nimšćinu a górnoserbšćinu přełožować a mimo toho jo z pomocu nowych modelow něnto móžno, teksty teke mjazy dolnoserbšćinu a češćinu a mjazy górnoserbšćinu a

češćinu pšestajiš. Tuchylu wopšimujotej korpusa 140.000 dolnoserbško-nimskich sadowych pórow a 90.000 dolnoserbško-górnoserbskich sadowych pórow. Dolnoserbški monolingualny korpus ma wušej 100.000 sadow. Pód serbski.chat jo pšez integraciju wjelikich rěcnych modelow něnto móžno, online-pšestajař teke ako dolnoserbški a górnoserbski chatbot wužywaš a na pšikład se rozgranjaš, pšašanja stajiš abo interaktiwne bajki pisaš. Na browseru bazěrujuce pšawopisne pšespytowanje jo južo do programa integrěrowane a zmóžnja teksty pšed pšeložowanim kontrolěrowaš. Dajo teke browserowe rozšyrjenje k direktnemu pšeložkoju markěrowanego žěla internetowego boka z a do dolnoserbšćiny.

W lěće 2019 je wušoľ hornjoserbski **wobrazowy słownik** "Swět wokoło nas" za wužiwanje BOOKii-pisaka. Z pomocu pisaka poskićuja so wužiwarjej něhdže 1.200 přidatnych awdijow w formje słowow, sadow, dialogow, spěwčkow abo druhich zynkow. W lěće 2020 je wobrazowy słownik tež w delnjoserbšćinje wušoľ, "Mój swět we wobrazach". W lěće 2021 je so poskitk na wučbných materialijach k wužiwanju BOOKii-pisaka rozšěriť, wušća je džěłarnička "Ptački našeje domizny" za BOOKii a nazwukowa tabulka za přeni lětnik, tuta pak we wupruwowanskej fazy. Nazwukowa tabulka za BOOKii-pisak je so 2022 wudospoňiła a rozšěriła a předeľži z lěta 2023 jako přidatny material k fibli. Nimo toho je so tež delnjoserbska warianta nazwukoweje tabulki nadžěłať. Cyle nowy produkt za wužiwanje BOOKii-pisaka je plakat "Ptači časnik", kotryž předeľži w hornjoserbskej rěči.

K delnjoserbskej bajkowej knize "Cerwjena wka a druge bajki" je wušća 2020 nowa **sluchokniha**. Sluchar słyši 10 bajkow bratrow Grimm a k tomu 10 nowych džěćacych spěwčkow (lisćina wučbncow pod dypkom 5 statistiske přehłady). Tež w hornjoserbskej rěči je 2021 wušća nowa sluchokniha k bajkowej knize z 10 bajkami a 10 nowymi spěwčkami. Wjacore němskorěčne wučbne filmy za wěcnu wučbu a za wučbu biologije buchu w serbskej rěči **synchronizowane**. W lěće 2022/23 je wušoľ daľši wučbny film "Łuka" za zakładne šule, film "Płuwać a nurić so" so do kónca lěta 2023 synchronizuje. Daľše maja slědować.

Za gymnazij je so ze stron LaSuB nadžěłať modul "Krabat", kotryž je so wot lektorata wobdžěłať a dodžěłať a steji wučerjam w syći k dispoziciji.

Hłowne ćežišćo publikacijow pak su w přenim rjedže **wučbne materialije za zaručenje šulskeje wučby w serbskej rěči: wučbnicy, džěłowe zešiwki, słowniki a přiřučki**, kiž so w pedagogiskim wotrjedže RCW nadžěłaja a za produkciju spřihotuja. Wulki džěl tutych mjenowanych materialijow wopřija tež přidatne poskitki kaž aplikacije za šulerjow a wučerjow, wučerske doporučenja, hrajne plany z nawodom k wužiwanju abo DVD z wuknjenskej software. Tež CDki z awdijowymi poskitkami so wudawaja. Tak wobsahuje wučbncowy rjad "Wuknjemy serbsce" za serbsćinu jako cuza rěč tajke awdijowe poskitki. Šulerjo móža wubrane teksty a spěwy słyhać a dóstanu tak pomoc při wuknjenju cuzeje rěče. Samsny poskitk předeľži tohorunja za serbsćinu za rěčnu skupinu 2 we wučbnym rjedže "Serbsćina".

Poskitk na internetnej stronje materialien.sorbischlernen.de so stajnje rozšěrja a aktualizuje. Tak steja wučerjam přenje wučbnicy a džěłowe zešiwki k wužiwanju na elektroniskich taflach k dispoziciji. Jedna so wo "Našu fiblu" z wotpowědnymi džěłowymi zešiwkami, "Našu maćeršćinu 2" z džěłowym zešiwkom a přenju brošuru w rjedže čitanskeje křinje "Čitanje pućujo po šćežkach wotkrywać". Na startowej stronje namakaja wučerjo material pod 'ZA WHITEBOARD'. Tež onlineposkitk na samsnej stronje za serbsćinu wuknjacych "SOL-online serbsce wuknyć" je so rozšěriť. K znatym downloadam je so 10 wuknjenskich widejow dodať. Potrjeba kaž tež wysokosc nakłada jednotliwych serbskorěčnych wučbných publikacijow so

kóždolětnje **po wupruwowanej strategiji** zwěšći.

3.2. Wědomostne džěło

Jedne z čěžišćow wědomostneho džěła w Hornjej a Delnej Łužicy bě dalewuwiwanje certifikacije hornjo- a delnjoserbšćiny. We wobłuku tutoho džěła su so **mustrowe nadawki za schodženik C1** Institutej za sorabistiku při Lipšćanskej uniwersiće a Serbskemu institutej do wědomostneho posudka dali a za wozjewjenje na internetowej prezentaciji www.sprachzertifikat-sorbisch.de přihotowali, zo móhli so w přěnim kwartalu 2024 do webstrony zadžělać a wozjewić. Pruwowanja za rěčny certifikat hornjoserbšćiny přewjeduja so kóžde lěto w nalěću a lěću resp. wuwzaćnje tež na naprašowanje. Za rěčny certifikat dolnjoserbšćiny su pruwowanja w nazymje.

Nazymu 2022 přepoda Sakske ministerstwo za kultus Serbskemu institutej nadawk za wědomostny přewod ewaluacije šulow, kotrež po koncepciji 2plus džěłaja. RCW je čłon projektoweje skupiny pod nawodom SI. Wobstatk ewaluacije je projekt „**Zwěšćenje rěčneho stawa šulerjow 8. lětnikow w serbšćinje**” na wyšich šulach a gymnaziju. W lěće 2022/2023 přewjedže so **pilotowa faza přepytowanjow rěčneje kompetency za 109 šulerjow** na SWŠ Worklecy, WŠ Slepó a na Serbskim gymnaziju Budyšin. W lěće 2023 wobdžěli so RCW na hódnoćenju testow šulerjow, na formulowanju rozprawy wo wuslědkach pilotoweje fazy, na šulskointernym předstajenju wuslědkow na wobdžělenych šulach nazymu 2023 kaž tež na zjawnym předstajenju na Institutnym dnju 29.11.2023. Wot šulskeho lěta 2023/2024 sem ma so na 7 šulach pola šulerkow a šulerjow 8. lětnika prawidłownje rěčny staw zwěšćić.

Dalši wažny wobłuk wědomostneho džěła RCW je rěčne kubłanje. Tu je so za sobudžětaćerjow RCW rjad internych dalekubłanjow k wubranym temam serbskeje gramatiki zawjedł. Nimo toho je so manuskript nastawaceho němsko-hornjoserbskeho šulskeho słownika (po koncepciji z 35 000 do 40 000 hesłami) přeprowował na konsekwentne dodžerženje zasadow za podawanje trěbnych gramatiskich informacijow (na př.: genus, aspekt, wotchilne deklinaciske formy, wotkaz na wotpowědne čisło gramatiskich tabulkow w tak mjenowanym “gramatiskim aparacie” a pod.).

W fokusu wědomostneho džěła na polu předšulskeho kubłanja w Hornjej Łužicy stejachu 2023 wot fachowcow w praksy zwuraznjene potreby. Njeposrědniši zwisk ke kubłarkam a kubłarjam je so wuwit přez nowy format zarjadowanjow: přez **zetskawanja kružkow fachoweje wuměny**, kotrež so dwójce wob lěto wotměwaja. Jedna so wo štyri regionalne kružki kubłarkow a kubłarjow w pěstowarni (Budyski, Chróšćanski, Kulowski a Wojerowski kružk) a dalšej (nadregionalnej) za serbske žłobikarki resp. dnjowe maćerje a za kubłarki a kubłarjow w horće. Pozadk tutech zarjadowanjow bě próstwa, so z koleginami a kolegami druhich kubłanišćow wuměnjeć móc, kiž pod přirunajomnymi rěčnymi konstelacijemi džěłaja. Zarjadowanja wotměwaja so stajnje w druhim kubłanišću. Tak zmóžnjeja wobdžělnikam zeznać hospodowaceho domu a jeho serbskorěčneho kubłanja. Nimo toho poskići Rěčny centrum WITAJ fachowy input k hłownej temje zarjadowanja (inkl. handout), na což na to slědowaca fachowa wuměna nawjazuje.

Tež 2023 podpěraše Rěčny centrum WITAJ zaso Serbsku fachowu šulu za socialnu pedagogiku w Powołanskim šulskim centrumje Budyšin z **wuwučowanjom pedagogiskeho dorosta** k temam nastupajo serbskorěčne kubłanje džěći.

Informowanje staršich a dalekubłanje kubłarkow (hlej zarjadowanja w tabulce 11, deleka)

kaž tež **wozjewjenja w časopisomaj** „Serbska šula“ a „Lutki“, **sobudźěło w gremijach** (Hornjoserbska rěčna komisija, medijowa komisija Załožby za serbski lud, šulska konferenca powołanskeho šulskeho centruma Budyšin) słuša tohorunja k nadawkam wědomostneho džěła RCW Budyšin.

Wot nowembra 2023 poskića RCW **wučbnu asistencu** za serbsčinu wuknjacych šulerjow 1. lětnika Serbskeje zakładneje šule „Jurij Chěžka“ w Chrósćicach (2 wučbnej jednotce wob tydžeń).

W ramiku pśeslěženja pšechada wót žiśownje do zakładneje šule w Dolnej Łužycy jo se pokazalo, až dajo hyšći rezerwy pśi zgromadnem žěle, wósebnje což nastupa kontinuitu pśósrědnjenja serbskeje rěcy. Wjele na pšechadnem procesu wobžělonych žycy se wusćejše zgromadne žěto z partnerskeju instituciju. W zajmje kontinuujucego rěcneho wuwisa **wot pśedšulskeje WITAJ-kupki do bilingualneje wucby su nowe kooperaciske formy trjebne**. Togodla se tuchylu wuwiju konkretne pśirucenja za wšykne na procesu pšechada wobžěłone fachowe mócy. Tak se wužětaju na pś. projekty za wusćejše zgromadne žěto mjazy wobžělonymi institucijami, wopśimješowy a casowy plan za zgromadne wugótowanje slědnego lěta w žiśowni a mustrowe kooperaciske dogronjenje. Dokulaž dej pedagogiski personal pśi tom procesu sobu statkowaš, jo se žěłowa kupka załožyła. Wó aktualnem stawje projekta jo se 28.09.2023 rozpšawiło na fachowej konferency SŠT a Domowiny „Dyrbimy rěčeć“.

Dalejkubłanje wótkubłařkow a wótkubłařjow ze žiśownjow jo se wótměło 13.05.2023, 10.06.2023, 11.11.2023 a 18.11.2023. Na přědnyma terminoma k temje „Insekty“ jo se 16 wótkubłařkow a wótkubłařjow wobžěliło. Za toš to dalejkubłanje jo se wobšyrny didaktiski material za pśesajenje w praksy pśigótował („Glědaj, co tam łazy!“). Na nowemberskem dalejkubłanju k temje „Wóda“ jo se 23 wótkubłařkow a wótkubłařjow wobžěliło. W ramiku tego zarědowanja jo se didaktiski material „Wóda – drogotny póklad“ wuwił. Niwow spokojnosći wobžělnicow a wobžělnicow na wšyknych 4 dalejkubłanjach jo dojspił 100%.

Intensiwne tśidnjowske rěčne kurse w Dolnej Łužycy su se w pěšich pšeběgach (w dwěma niwowoma - pókšacowane a ze zakładnymi znašami) w septembrje, oktobrje a nowembrje 2023 pšewjadli. Wobžěliło jo se 32 wótkubłařkow ze žiśownjow a hortow. Niwow spokojnosći jo wunjaš 100 %.

Dalejkubłanje hortnařkow jo se wótměło 14.03.2023, 13.06.2023 a 7.11.2023. Na přědnyma dalejkubłanjoma jo stajała wěda wó serbskich familijowych a pólinowych mjenjow w srježišću. W nowembrje jo gramatiska tema (prepozicije) była na dnjownem pórěže. Niwow spokojnosći jo wunjaš 90 %.

3.3. Projektowe džěło

W Hornjej kaž tež w Delnjej Łužicy přewjeduje so w zamołwitosći RCW tójšto **rěčnych projektow** za wšě starobne skupiny zwonka šule. Nam leži na wutrobje, džećom tež zwonka šule zajimawe dožiwjenja ze serbsčinu poskićeć. Hólcam a holcam serbskich swójbow měło popřate być, wšelake zabawne poskitki tež w swojej maćeršćinje dožiwjeć. Runočasnje su naše projekty za serbsce wuknjace džěći składnosć, rěč žiwu a čitlu zwonka šule dožiwjeć. Tohodla steji serbsčina w srjedžišću wšěch našich projektow. Hrać, čitać, filmy hladać –

chcemy mjeńše a wjetše džěci za serbsčinu zahorjeć, je pohonjować, zo bychu ju wužiwali, a jim wjeselo w serbsčinje wobradžeć.

Nimo toho poskićuja so **WITAJ-kursy** po potrebjce za staršich a druhich zajimowanych dorosćenych. Kursy so wotměwaja w Pančicach-Kukowje, Budyšinje, Slepom, Wojerecach a online. Wot oktobra 2023 wuwučujemy přidatnje tež w Radworju, Kulowje a Konjecach (hlej pod dypkom 5 statistiske přehłady). Jako wjeršk šulskeho lěta smy sej 23.04.2023 w Budyšinje předstajenje SLA wobhladali. Nimo toho je so w lěću 2023 intensiwny kurs serbsčiny w Slepom z wopytom Serbskeho muzeja, Rěčneho centruma WITAJ kaž tež Serbskeho ludoweho ansambla wotměł.

Zaměr projektoweho džěła je, wutworić dalše a nowe serbskorěčne rумы za džěci, młodostnych a serbske swójby. Při tym so projektowe džěto stajnje dale wuwija a nowe ideje so přesadžeja: přeni raz přewjedže so 12.03.2023 w Radworskej "Slawiji" **swójbna schadźowanka**. Nimale 400 wopytowarjow zbliska a zdaleka poskitk džakownje přiwza.

Na **14. swjedžen serbskeje rěče** 20.09.2023 w Radworju je přišlo 105 šulerkow a šulerjow zakładnych šulow w Kulowje, Wojerecach, Slepom a Radworju. Za džěci su so džěłarnički "dźiwadło", "serbska reja", "hudźić z čětom", "strowe zežiwjenje", "Płomjo", "serbske nałožki", "spěwaj a rejuj" kaž tež "wjesna rallye" přewjedli.

Jara woblubowane su **džěłarnički** ze serbskimi wuměłcami (hudźbnicy, spisowaceljo, molerjo atd.) Wulkeho zajima dla je so w Hornim Hajnku znowa na dwěmaj dnjomaj, 22./23.09.2023, jara woblubowana **comicowa džěłarnička** ze znatym ilustratorom Štefanom Hanušom přewjedła. Šulerjo wuknu, we wobrazowej stawiznje wuměłstwo a rěč zwjazać a pod serbskorěčnym nawodom w małych kročelach swójski comic nastać dać.

Dalše wuspěšne projekty su zarjadowanja za džěci, kotrež wotrostu zwonka Łužicy, **ferialny kurs** přewjedže so kóžde druhe lěto w jutrownych prózdninach. Přichodny kurs zarjadowuje so 2024.

Na Póstowym naměšće wotmě so 15. meje, na mjezynarodnym dnju swójby, k přenjemu razej **swójbny piknik po swjatoku**. Něhdže 150 ludźi, swójby z džěćimi, džědojo a wowki a připadni pasanća, přiwza pisany poskitk džakownje.

Tohorunja kóžde druhe lěto zarjadowuje Domowina ze swojimi partnerami **mjezynarodny folklorny festiwal**. W tutym wobłuku poskića so wjacehodźinski **džěćacy program pod hesłom „W kraju wjesołych džěci”**, na kotrymž wobdžěli so w juliju 2023 štyrnaće wšelakich kulturnych skupinow, mjez druhim z Drježdžan, Wudworja, Čorneho Chołmca a Ralbic.

Po kóždolětnym **čitanskim wubědźowanju** za šulerjow 3. lětnika přewjedže so spočatk julija **čitanski dyrdomdej**. Dwaceći šulerjow 3. a 4. lětnika serbskich šulow pućowaše zhromadnje po Budyskich wěžach. Wšudže zhonichu stawizniske zajimawostki a wězo předčitachu sej mjez sobu na wěžach ze swojich serbskich knihow.

Dalše woblubowane projekty su **serbske dźiwadłowe dny** w meji a **zwjazkowy předčitanski dzeń** w nowembru.

Kónc lěta bu zhromadnje ze studijom "LUCIJA" DVD "Płuwać abo podnurić?" jako wučbny material za zakładne šule synchronizowana.

Dwutydzensce stej so 2023 **Witaj-skupinje** w pěstowarni "Słónčny kućik" w Bukecach a w pěstowarni "Marja Kubašec" w Radworju ze **serbskorěčnym poskitkom** podpěrałoj.

Časopis **Lutki** je regularnje štyri króć wušoť. K Lutkam čisťo 3-2023 su kubťarki **kolenkowu knižku "Miki chce pomfritki"** jako nowy didaktiski material dóstali.

Zhromadnje z Leńku Thomasowej su so kubťarkam a wučerkam na třoch terminach serbske džěćace spěwy předstajili, kotrež su so w poslednich lětach w časopisu "Lutki" wozjewili. **Dalekubľanja z titulom "Spěwaj z Witkom"** je dohromady 35 kubťarjow, kubťarkow, wučerkow kaž tež přichodnych kubťarjow a kubťarkow wopytaťo.

W RCW Chóšebuz su se pśiduce projekty pšewjadli:

Wóť 16.07. - 21.07.2023 jo byť **WITAJ-camp** w Jarješku a 31 žiši a młodostnych, kenž maju wjeliki zajm za serbsku rěc, jo mógaťo zgromadnje prozninski cas z wjele wulětami dožywiš. Wóť 11.09. do 15.09.2023 jo se wótměťa **Šula w zelenem** w Bórkowach a RCW jo póbitowať 91 wuknicam a wuknikam pětogo a šestego lětnika wótměňjaty program, žož su aktiwnje mógaťi dolnosersku rěc naľožowaš. Wobžěliťo jo se 8 zakładnych šulow.

„20 lěť Wuměťske wuběžowanje Rěcneho centruma WITAJ Chóšebuz” jo stajaťo pód temu „Jatšowny wógeň”. Styri žišownje (Hochoza, Wětošow, Strjažow, Móst) su se wobžěliťi ze 19 jadnotliwymi twórbami a z dwěma kupkowyma pśinoskoma. K tomu jo hyšći daťo šest pśinoskow wóť wuknikow horta Móst. W jury stej sobu statkowaťej wuknicy Dolnoserskego gymnaziuma Chóšebuz. Wustajeńcu z wuměťskimi twórbami smy natwarili w Rěcnem centrumje WITAJ Chóšebuz. **„20 lěť Wuběžowanje Serbski comic”** jo temu měťo "Naju dajo jano w dwójnem pakšiku" a jo se wobžěliťo 59 wuknicow a wuknikow 3. - 8. lětnika ze zakładnych šulow "Wilhelm Nevoigt" Chóšebuz, "Mozaik" Picnjo, "Comenius" Luboraz a z Dolnoserskego gymnaziuma Chóšebuz. W pśigótowanju na wuběžowanje jo se dnja 13.01.2023 wótměťa comicowa žěťařnicka ze serbskim comic-kreslarjom Ščěpanom Hanušom, a to w Nevoigtowej šuli Chóšebuz z 19 wuknicami a wuknikami 3. a 4. lětnika. – W toš tych 20 lěťach wuběžowanja jo RCW wudať šest comicowych zešywkwow z nejlěpšymi pśinoskami; zešywki stoji šulam dermo k dispoziciji.

Serbske **cytaňske wuběžowanje** za hortowe žiši jo se wotměťo 21.04.2023 w Dolnoserskem internaše. Na njom jo se 12 žiši wobžěliťo.

Za 08.06.2023 jo RCW organizěrowať **Žeň serbskich pedagogowkow a pedagogow**, ku kótaremuž su wótkubľarki z tšich žišownjow a dweju hortowu, ceptařki z wósym šulow a gósci z tšich institucijow pšišli. Žiši Witaj-žišownje „Villa Kunterbunt” Chóšebuz su ze spiwami a z reju zarědowanje wótwóřili. Wobžělujuce su dostali informacije wó aktualnosćach (projekty, digitalne pórucenja, didaktiski material). – Pšez Šulu za dolnosersku rěc a kulturu su dožywili prezentaciju wulicowaňskego a wumólowaňskego zešywka „Nowe tšojenja wó starych powěšćowych póstawach”. Toš ten zešywkw su serbske pedagogowki a pedagogi teke ako dar dostali. Mimo togo su mógaťi we wustajeńcy twóřby 20. wuměťskego wuběžowanja se

woglědaś.

Dnja 06.09.2023 jo RCW zgromadnje ze žišownju „W znamjenju lipy” Móst **25. serbski familijowy źeń** pšewjadł. Za to jo RCW stacije/aktiwity pšigótował, žož su mógali žiši a dorosćone serbsku rěc słuchaś, nawuknuś a nałožowaś: pši wjelickem puzzlu, baslenju a mólowanju, kwisu a w Małej Witaj-šuli. RCW jo pórucył informaciski material wó serbskej rěcy a kubłańskich móžnosćach, a Serbska kulturna informacija „Lodka” Chóšebuz serbsku (žišecu) literaturu a graša. Wjerašk za tych 150 gósci jo była muzikowa bajka k sobugótowanju „Lasnosćiwa liška” – prezentěrowana wót Serbskego ludowego ansambla Budyšin.

Lětosu jo RCW zasej pytał za młodostnymi w Dolnej Łužicy, kótarež su wjelgin angažěrowane na pólu dolnoserbiskeje rěcy. Sedym naraženjom jo dostał. Młodostne pšidu z Bórkow, Depska, Drjejc, Mósta, Hažowa a Chóšebuz. Wóni na pšikład maju wuběrne šulske wugbaša w pšedmjase serbščina, spiwaju w šulskem chorje Dolnoserbiskego gymnaziuma, powědaju za Bookii-knižty Ludowego nakładnistwa Domowina, angažěruju se w domowinskej mložinje swójeje jsy, žětaju w redakciji wuknikojskego casnika DSG, pišu artikle za Płomje a Nowy Casnik ako teke pšinoski za rbb/serbski rozgłos, a wobstaraju žiši we WITAJ-campje. Dnja 11.10.2023 jo se wótměło Cesćenje angažěrowanych młodostnych. RCW jo jich wucescił z wopismom a darom, cožnowanim a z małym pšikuskom. Pšiduce cesćenje jo planowane 2025.

Projekt **Serbske grajne dopołdno/wótpołdno** jo RCW w jatšownych proznicach w žylojskem horše pšewjadł. Zaměr pšewježenja towarišnych grašow jo, až wobžělnice a wobžělniki „grajkajucy” serbsku rěc nawuknu a nałožuju. W ramiku projekta „Šula w zelenem” jo se wót Rěcneho centruma WITAJ wuwite pširodne wuknjeńske graše „Z Witkom wen do pširody - TO GRAŠE” z wuknicami a wuknikami zakładnych šulow Brjazyna, Bórkowy, Tšupc, Kšišow, Žyłow, Janšojce a chóšebuskeje UNESCO-projektoweje šule a Europašule Regine Hildebrandt grało. Z wšakorakimi serbskimi rěcnymi grašami jo RCW šulski swěžeń Unesco-projektoweje šule Chóšebuz dnja 02.06.2023 pódpěrał. Pši tom njejsu jano serbščinarje (1.-6. lětnika), ale teke wuknice/wukniki z migraciskeju slězynu (z ukrainskeje, syriskeje, vietnamskeje familije) wjeliki zajm za serbsku rěc pokazali.

Lětosu jo RCW nowy projekt za wuknice a wuknikow 6. lětnika wuwil a to jo „Detektiwna góńtwa”. Z tym smy nowy rěcny rum za serbščinarjom twóřili, žož mógu se wopóznaś z nowymi serbskimi wósobami a institucijami (RCW, redakcija „Płomje”, Dolnoserbški internat, Šula za dolnoserbšku rěc a kulturu). Aby taki „detektiwny pad” rozwězali, muse pšisłuchaś, cytaś, pisaś, telefoněrowaś, eksperimentěrowaś a z Bookii-pisakom žětaś. – Projekt jo z někotarymi terminami planowany; na jadnom terminje móžo se 30 wuknicow/wuknikow wobžěliś. Předna „Detektiwna góńtwa” se wótměwa dnja 12.12.2023 ze zakładneju šulu „Mina Witkojc” Bórkowy.

W běgu lěta su se we wucbje serbskeje rěcy w zakładnych šulach Dł **předstajili knižty „Mój swět we wobrazach” z Bookii-pisakom** a su se rozkładli wšake móžnosći zasajženja Bookii-pisakow we wucbje (woglěd do tšich šulow ze styrimi lekcijami). 31.03.2023 jo se w zakładnej šuli w Janšojcach pšewjadł jatšowny projekt. RCW jo pšewzeł jadnu staciju, žož wuknice a wukniki su wuwijali rěcne graša k temje jatšy a nalěto z pomocu Bookii-pisakow a nagrawańskich nalipkow.

W dnjach 05.12. - 08.12.2023 pšewježo se w Serbskem muzeju w Choćebuzu **gódowny projekt** z tšimi stacijami (wobraženje Janšojskego boga, wježenje w muzeju a muzikowa stacija). Pšizjawilo jo se 12 zakładnych šulow ze 164 žišimi.

Dnja 30.06.2023, 20.10.2023 a 15.12.2023 (gódownicka) su se **serbske familije** zmakali. Pši tom su se wótměli rozgrona a zaběry za žiši. Póziwanja gódne jo, až dajo styri nowe familije, kótarež ze swójimi žišimi serbski powědaju a se na našych zmakeanjach wobžěljo. Te a južo se wobžěluje familije maju se na kuždy pad pódpěraš.

3.4. Internataj

Internataj w Choćebuzu a w Budyšinje služitej jako **přidatnej rěčnej rumaj** k wudospołnjenju serbskorěčneje wučby w šuli. Wosebitu hódnotu ma to za džěci bjez serbskorěčneho swójbneho pozadka. Bjez internatneho městna njeby mnohim serbskim młodostnym ze zdalenišich wsow móžno było, poskitki zjawnych serbskich institucijow w Choćebuzu a Budyšinje na wědomje brać, je zeznać a towaršnostne žiwjenje Serbow sobu postajować. Nimo zhromadneho zhotowjenja domjacych nadawkow rěči so tež při warjenju, hraću, sportowanju, paslenju atd. serbsce.

We woběmaj internatomaj džěta so po pedagogiskim koncepcje, kotryž je na wuwice wosobiny kóždeho jednotliwego šulerja, jeho socialneje kompetency kaž tež jeho samostatnosće a swójskeje zamołwitosće wusměrjeny. Bydlenje w internaće ma šulerjow za jich pozdžiše žiwjenje wukmanić, winowatosće a wólny čas derje koordinować a wólny čas wotpowědnje zajimam zmysłapołnje, aktiwne a kreatiwne wužiwać.

Stajny kontakt k staršim wosebje młódšich internatnych wobydlerjow je njeparujomny. Při staršiskich wječorach a na dnju wotewrjenych duri dóstanu starši dohlad do rumnostnych wobstejnosćow domu a do internatneho žiwjenja. Nimo toho dóstanu woni móžnosć, so na zarjadowanjach internata wobdzělic resp. tute tež sobu wuhotować.

W Rěčnym centrumje WITAJ přistajeny team kublarjow džiwa na to, zo so při zhromadnym zhotowjenju domjacych nadawkow kaž tež při warjenju, hraću, sportowanju, paslenju atd. serbsce rěči. W Choćebuskim internaće to na samsne intensiwne wašnje kaž w Budyšinje dotal móžno njeje, dokelž někotři kublarjo sami hišće serbsčinu wuknu a maćernorěčnych šulerjow w internaće nimamy.

W běhu lěta pak organizuja so regularnje we woběmaj internatomaj mnohe projekty ze wšelakimi partnerami – hlej pod dypkom 5 statistiske přehłady.

3.5. Socialne džěto

Wot lěta 2011 ma Rěčny centrum WITAJ w Hornjej Łužicy wotrad za młodžinske socialne džěto. Aktualnje wukonja so **šulske socialne džěto** na wyšich šulach w Ralbicach, Worklecach, Radworju, Budyšinje a Slepom. **Swójbne kubtanje** přewjedže so zaso w regionalnymaj teamomaj Budyšin a Kamjenc/Zapadna Łužica po nowowobsadženju džětowego městna wot 01.08.2023 sem. **Mobilne młodžinske džěto** so aktualnje w regionalnym teamje Kamjenc/Zapadna Łužica njepřewjeduje, dokelž so nowowobsadženje tutoho městna dotal

radžilo njeje.

Na zakładže noweho šulskeho zakonja w Sakskej ma so šulske socialne džěto na kóždej wyšej šuli poprawom ze 40 hodžinami wob tydžeń zawěšćić. Na šulskich stejiščach w Radworju, Ralbicach a Worklecach koleginy džětowe městna pak jenož z 30 hodžinami wobsadžeja.

Wšitke wobsahi socialneho džěta bazuja na zakonju SGB VIII a wotpowědnych prawniskich postajenjach a fachowych směrnicach. W přěnim rjedže maja so socialni džětačerjo na aktualnych wosobinskich potřebnosćach svojich klientow wusměrjeć. Přiwšěm maja woni móžnosć, so serbskim temam wěnować w zwisku z hesłami kaž identita, interkulturelna kompetenca abo toleranca.

Džěto w **swójbnym kubłanju** je zasadnje na direktne a dobrowólne kontakty ze swójbami wusměrjene.

Kooperacija ze Zažnymi pomocami a Syću za prewentiwny škit džěći so po znowawobsadženju městna za swójbne kubłanje dale wjedže. Kolega přihotuje w tutym wobłuku wobrazowu seriju k temje "Skedźbnosć a přitulnosć".

W Budyšinje poskići wot awgusta sem srjedź města Budyšin kóždu pónđzelu wot 13.00 do 17.00 h komunikaciske blido.

Poskitki we Worklecach, Róžeńće a Chrósćicach so přihotuja (swójbny sport, pomoc při domjacnych nadawkach a popođniša zaběra za hortowe džěći).

3.6. Forum 2plus

Relatiwnje wobšěrne džěto je z přihotami kóždolětneho **fachowego dnja 2plus** zwjazane, při kotrymž je RCW kooperaciski partner za SMK a LaSuB. RCW postara so při tym sobu wo referentow a wothłосуje we wodženskej skupinje 2plus tematiske ćežišća. Wot lěta 2021 sem eksistuje za fachowe dny 2plus nowa internetowa strona <https://forum2plus.de> w zamołwitosći Rěčneho centruma WITAJ. Wšitke dotalne fachowe dny ze strony www.fachtag2plus.de su na nowej stronje w archiwje dokumentowane.

6. fachowy dzeń 2plus je so přěni raz w přihtowanskim tydženju srjedu, dnja 16.08.2023, w Slepom z 176 wobdžělnikami přewjedł a dobry wothłós namakał. We wodženskej skupinje 2plus je so fachowy dzeń na posedženju dnja 04.09.2023 wuhódnoćil.

3.7. Praktiska pódpěra serbskeje wucby/spěchowanje wobdarjonych/rěčna asistencja

W chósebuskej zakładnej šuli „Astrid Lindgren“ jo w měrcu 2023 serbska wucba wupadnuła. Tšo sobužělašerje Rěčneho centruma WITAJ Chósebus su pó dogronjenju ze Statnym šulskim amtom Chósebus pšewzeli wót maja do julija **zastupowanje** w lětnikach 1, 4, 5 a 6 za dogromady 7 góžinow wob tyžeń. Wót maja do julija su pšišli do RCW tši wobdarjone wukniki ze 7. a 9. lětnika na **spěchowańsku wucbu** (jadna góžina wob tyžeń), wót nowembra pšizo pšěš wuknikow z 5., 8. a 10. lětnika (jadna góžina wob tyžeń). W brjazyńskej zakładnej šuli pódawa jaden sobužělašer RCW ako **rěcny asistent** serbsku wucbu tšim wuknikom 5. lětnika (zachopjenkarje) a we 4. lětniku (žělonu wucba), pšecej jadnu góžinu wob tyžeń.

4. Statistiske přehłady

lěto	předšulske dźěci w DŁ	předšulske dźěci w HŁ	šulerstwo w DŁ	šulerstwo w HŁ
2023/2024	282		1929	
2022/2023	261	1099	1980	2797
2021/2022	276	1270	1851	2897
2020/2021	244	1285	1823	3028
2019/2020	230	1089	1726	2967
2018/2019	266	1139	1805	2740
2017/2018	277	1168	1738 (1819 SŠT SŠ 1/20)	2658
2016/2017	285	1244	1627 (1625 SŠT SŠ 1/20)	2628
2015/2016	283	-	1468	2674
2014/2015	271	1087	1522	2476
2013/2014	257	1168	-	2524
2012/2013	231	1055	-	-
2011/2012	231	1024	1638	2432

tab. 1: serbsce so kubłace dźěci a šulerstwo w Delnjeje a Hornjeje Łužicy, žórła: RCW, LaSuB, MBS a Statny šulski zarjad Choćebuz

rěčna skupina 1	834
rěčna skupina 2	736
rěčna skupina 3	640
serbsčina jako cuza rěč	690
serbsčinarjo w cyłku w Sakskej	2900

tab. 2: ličby šulerjow w Sakskej, kiž so w šulskim lěće 2022/2023 na serbskej wučbje wobdźělachu, žórło: LaSuB w Sešu 1(2024)

lěto	wučbnicy a džětowe zešiwki (wudate w LND)		dalše wučbne materialije	
	delnjoserbske	hornjoserbske	delnjoserbske	hornjoserbske
2023	8	27	4	7
2022	10	29	3	4
2021	8	29	2	9
2020	11	21	3	8
2019	9	23	1	3
2018	11	25	-	4
2017	11	21	-	4
2016	7	21	4	7
2015	8	26	4	7
2014	6	28	3	10
2013	11	25	1	7

tab. 3: mnóstwo didaktiskich a wučbnych materialijow za HŁ a DŁ na lěto

	titul
1.	Dohlady - Einblicke , Gesprächsbüchlein, hs.
2.	Ptački našeje domizny , džěłarnička za wužiwanje BOOKii, hs.
3.	Cytaj z nami 1 , brošura, ds.
4.	Cytaj z nami 2 , brošura, ds.
5.	Ptaći časnik , plakat za wužiwanje BOOKii, hs.
6.	Cytańske zwucowanja , źěłowy zešyw, ds.
7.	Łuškač 1 , źěłowy zešiw, hs.
8.	Zwučujemy a pisamy 1 , džěłowy zešiw, ćišćane pismo, hs.
9.	Wuknu a zwučuju pisać , džěłowy zešiw, šulske wuchadne pismo, hs.
10.	Lutk 1-2 , źěłowy zešyw, ds.
11.	Naša fibla - Pismikowy zešiw , hs.
12.	Naša fibla - Nazwukowe karty , hs.
13.	Wuknjemy serbsce, 1. džěl , džěłowy zešiw k słownikej, hs.
14.	MLóč 2 , wučbnica, hs.
15.	Pisam serbsce 3 , džěłowy zešiw, hs.
16.	Zwučujemy a pisamy 3 , džěłowy zešiw, hs.
17.	Geometrija 3 , džěłowy zešiw, hs.
18.	Lutk 3-4 , źěłowy zešyw, ds.
19.	Geometrija 4 , džěłowy zešiw, hs.
20.	MLóč 4 , džěłowy zešiw, hs.
21.	MLóč 4 , wučbnica, hs.
22.	Narska liška 1-3, grajne plany , ds.
	Narska liška 4-6, grajne plany , ds.
23.	Nabožina 5/6 , džěłowy zešiw, hs.
24.	Z Kitom wuknjemy 1 , džěłowa kniha, hs.
25.	Handrij Zejler , džěłowy zešiw, hs.
26.	Biologija 6 , wučbnica, hs.
27.	Pućowanje po stawiznach 6 , wučbnica, ds.
28.	Naša maćeršćina 6 , wučbnica, ds.
29.	Po droze 1 , wučbnica, 2. nakład, ds.
30.	Po droze 1 , źěłowy zešyw, 2. nakład, ds.
31.	Terra 7 , wučbnica, hs.
32.	Zwučujemy a pisamy 8 , džěłowy zešiw, hs.
33.	Serbska rěc - dobra wěc 2 , źěłowe knigły, ds.
34.	Stawizny a podawki 6 , wučbnica za gymnazij, hs.
35.	Wuknu a zwučuju pisać , džěłowy zešiw ćišćane pismo, hs.
36.	Čitanka 2 , wučbnica, hs., 3. nakład
37.	Wuknjemy serbsce 2 , portfolijowy zešiw, hs., 3. nakład
38.	Zwucujom serbski 3 , źěłowy zešyw, ds.
39.	Ličimy wěcne nadawki 3 , džěłowy zešiw, hs., 2. nakład
40.	Ličimy wěcne nadawki 4 , džěłowy zešiw, hs. 2. nakład

tab. 4: nadžěłane wučbne materialije z lěta 2022

	titul
1.	Pučnik po hornjoserbšćinje , gramatika, hs.
2.	Słowničk/Wörterverzeichnis , słowničk za cuzu rěč, hs.
3.	Terminologija za nabožinu , hs.
4.	Naš časnik , 3. džěl, plakat, hs.
5.	Maks a Ambrož , brošura, hs.
6.	Naš zeger , 3. žěl, plakat, ds.
7.	Lutk 1 , pisański zešyw, ds.
8.	Naša fibla , wučbnica, hs.
9.	Wuknu sam/a , džěłowy zešiwk k samowuknjenju, hs.
10.	Narska liška, grajne plany 1-3 , ds.
11.	Nazwukowa tabulka , z Bookii-funkciju, hs.
12.	Lutk 2 , 1. žěl, žěłowe knigły, ds.
13.	Łuskač 2 , džěłowy zešiwk, hs.
14.	Naša maćeršćina 2 , wučbnica, hs.
15.	Zwučujemy a pisamy 2 , džěłowy zešiwk, hs.
16.	Čitanska křinja – čitanske šćežki , džěłowy zešiwk, hs.
17.	Słownick za dolnoserbske šule , słowničk, ds.
18.	Wuknjemy serbsce 3 , džěłowy zešiwk, hs.
19.	Łuskač 3 , džěłowy zešiwk, hs.
20.	Serbšćina 3 , džěłowy zešiwk z CD
21.	Wuknjemy serbsce 4 , džěłowy zešiwk, hs.
22.	Wuknjemy serbsce 3/4 , džěłowy zešiwk k słowničkej, hs.
23.	Narska liška, grajne plany 4-6 , ds.
24.	Handrij Zejler – Słóncu swoboda , džěłowy zešiwk, hs.
25.	Pučowanje po stawiznach 1 , wučbnica, hs.
26.	Biosfera 5 , wučbnica za gymn., hs.
27.	Biologija 6 , wučbnica za WŠ, hs.
28.	Jakub Bart Čišinski , džěłowy zešiwk, hs.
29.	Pó droze 2 , wučbnica, ds.
30.	Pó droze 2 , žěłowy zešyw, ds.
31.	Terra 8 , wučbnica za WŠ, hs.
32.	Wobrazy serbšćiny 11/12 – literarne družiny , wučbnica, hs.
33.	Wopisowanje činitosćow , džěłarnička, hs.
34.	Serbšćina 2 , džěłowy zešiwk z CD, hs.
35.	W dalinach swětnišća , Płomjo-edicija, hs.
36.	Film “Wjedro” za wěcnu wučbu , ds
37.	Zeznawanska džěłarnička , rjadowak, hs.
38.	Stotkowa tafla , plakat, hs.
39.	Film “Łuka” , hs.
40.	Prawopisne zwučowanja , zešiwk za wučerja, hs.
41.	Wopisowanje pśedmjatow , žěłarnička, za internet, ds.
42.	Woda , žěłarnička, za internet, ds.
43.	2 karće, polit. a fyziska ds.
44.	Film “Płuwać a nurić so” , hs.
45.	Čitanski dženik “Kak su wroblík Frido a jeho přeceljo hody swječili” , hs.
46.	Zešiwk małych detektiwow “Dyrdomdeje na wsy” , hs.

tab. 5: nadžěłane wučbne materialije z lěta 2023

WITAJ- a LaSuB-kursy		
lěto	kursy	ličba wobdźělnikow
2023	26	148
2022	16	130
2021	2 (nachwat.)	30
2020	2	32
2019	3	46
2018	3	37
2017	3	36
2016	1	19
2015	5	53
2014	6	56
2013	7	69
2012	5	43
2011	5	45
2010	8	71

tab. 6: WITAJ-kursy za staršich

wobdźělnicy na pruwowanjach za Rěčny certifikat hornjoserbšćiny		
datum	niwowowy schodženk	ličba wobdźělnikow
20.7.2023	B2	1
	C1	1
12.7.2023	A1	13
1.7.2023	A1	6
	B1	1
4.3.2023	A2	3
17.09.2022	A1	6
	B1	1
05.08.2022	A1	5
	A2	4
	B1	2
	B2	2
21.04.2022	B2	1
22.03.2022	C1	2
18.09.2021	A2	3
	B2	2
03.07.2021	B1	2
	B2	2
26.02.2021	C1	1
19.09.2020	A1	2
	A2	2
02.03.2019	A1	4
	B1	1
15.09.2018	A1	1
27.07.2018	A1	5
	A2	4
	B1	5

wobdźelnicy na pruwowanjach za Rěčny certifikat hornjoserbšćiny		
datum	niwowowy schodženk	ličba wobdźelnikow
25.10.2017	A2	4
16.09.2017	A2	2
01.10.2016	A2	2
23.09.2016	A1	4
suma:		94

tab. 7: wobdźelnicy na pruwowanjach za Rěčny certifikat hornjoserbšćiny

wobdźelnicy na pruwowanjach za Rěčny certifikat dolnoserbšćiny		
datum	niwowowy schodženk	ličba wobdźelnikow
23.09.2023	B2	1
	B1	3
16.09.2023	A2	4
	A1	4
17.03.2023	A2	6
	A1	1
24.09.2022	B2	1
24.09.2022	B1	3
17.09.2022	A2	2
17.09.2022	A1	3
18.03.2022	A2	4
18.03.2022	A1	1
25.9.2021	B1	2
	B2	2
18.9.2021	A1	3
	A2	3
17.10.2020	B1	2
10.10.2020	A1	1
	A2	2
14.09.2019	B1	2
07.09.2019	A1	2
	A2	1
22.09.2018	B1	3
15.09.2018	A1	1
16.09.2017	A2	1
01.10.2016	A2	4
suma:		62

tab. 8: wobdźelnicy na pruwowanjach za Rěčny certifikat dolnoserbšćiny

Intensivne tšidnjowske rěčne dalejkubłanje za žišownice a hortarki z pšedznašami (sep. / okt.) z Witaj-projekta ako teke za dalšnych wótkubłanjow, kenž pšřednjaju serbsku rěc w swójej žišowni.	
lěto	wobžělnice
2023	32 (22 ze žišownje, 9 z horta, 1 rěčna motiwatorka)
2022	32 (23 ze žišownje, 8 z horta, 1 wuknica wót OSZ)
2021	34 (25 ze žišownje, 7 z horta, 2 raza 1 sobužěłašerka z Dompro)
2020	29 (18 ze žišownje, 10 z horta, zdžěła 1 z Dolnoserbskego internata)
2019	29 (20 ze žišownje, 9 z horta)
2018	29 (20 ze žišownje, 8 z horta, zdžěła 1 z Dolnoserbskego internata)
2017	35 (23 ze žišownje, 12 z horta)
2016	31 (21 ze žišownje, 10 z horta)

tab. 9: Intensivne třidnjowske rěčne dalejkubłanje za pěstowarki a hortnerki z pšedznajomosćemi

projekty RCW Choćebuz					
mjeno projekta	cilowa skupina po starobje	pšerězna ličba wobdžělnikow	pšewjedže so	ličba wobdžělnikow 2022	ličba wobdžělnikow 2023
Serbski familijowy žeń	4- do 12-lětni (plus dorosćoni)	137	lětnje september/ oktober	131	150
projektowe dny w muzeju	3. lětnik zakładneje šule (8- do 9-lětni)	150	lětnje december	200	pšiiizjawiło jo se 164 žiši
Šula w zelenem	5. lětnik zakładneje šule (10- do 11- lětni)	80	lětnje september	78	91
Comicowe wuběžowanje a žetařnicka za wuknikow + wudaše comicowego zešywka z wuknikojskimi pšinoskami	6- do 18-lětni	43	lětnje 1. połlěto kužde 3. lěto	36	59 wobžělnikow wuběžowanja 19 wobžělnikow na žetařnicce
Wumětske wuběžowanje za žiši w žišownjach	0- do 7-lětni	28	lětnje 1. połlěto	32	19
Cytańske wuběžowanje za hortowe žiši	2. - 5. lětnik	12	lětnje maj	12 + gósci (ca. 40)	12 + gósci (ca. 40)
WITAJ-camp	žiši a młodostne (8- do 16- lětni)	30	lětnje julij / awgust	30	31

projekty RCW Budyšin					
mjeno projekta	cilowa skupina po starobje	přerězna ličba wobdžělnikow	přewjedže so	ličba wobdžělnikow 2022	ličba wobdžělnikow 2023
projektowe dny ze šulerjemi	šule, kotrež džětaja po koncepcje 2plus	100	lětnje po potrebjje	100	150
filmowa rozmołwa	serbscy młodostni	wobmjezowane	4-6 razow wob lěto z maks. 12 młodostnymi	24	60
džěćacy program na folklornym festiwalu	(zwonka)šulske kulturne skupiny Hornjeje, srjedźneje a Delnjeje Łužicy	200	dwulětnje kónc šulskeho lěta	-	250
„Warimy z Tomašom“ projekt Płomjenja	dobyćerjo wobědžowanja Płomjenja	6 do 10	lětnje	8 (při warjenju) 24 (při wječeri) ~ 100 (dopisowarjo, kotřiž so požadaja)	8 (při warjenju) 24 (při wječeri) ~ 100 (dopisowarjo, kotřiž so požadaja)
Fachowy dzeń 2plus a zarjadowanje na předwječoru	wučerstwo serbskich šulow, hortnerki a hortnerjo, starši a fachowcy	100	lětnje	wotprajeny korony dla	?
Rěčny poskitk w pěstowarnjomaj	pěstowarske džěći 3 - 7 lět	25	dwutydžensce	25	25
13. swjedzeń serbskeje rěče	4. lětnik cuzorěčneje wučby serbsčiny	120	lětnje	2020 wotprajeny korony dla	24

tab. 10: regularne projekty RCW

datum	zarjadowanje	wobdželenje
23.01.	wučba za šulerki a šulerjow Serbskeje fachoweje šule za socialne, Powołanski šulski centrum Budyšin – tema: „Imersija – strategije posrědkowanja a spěchowanja rěčnych znajomosćow“	
30.01.	wučba za šulerki a šulerjow Serbskeje fachoweje šule za socialne, Powołanski šulski centrum Budyšin – tema: „Katalog kwalitatiwnych kriterijow jako zakład za kwalitatiwny management w džěćacych dnjowych přebywanišćach“	
08.02.	fachowa wuměna „Chróšćanskeho kružka“ , žłobik Serbskeje pěstowarnje „Dr. Jurij Młynk“ Ralbicy w Smjerdžacej – tema: „Rěčny wobchad z džěćimi němskorěčnych swójbow za čas zažiwjenja w žłobiku a pěstowarni“	11 wobdžělnicow z 5 kubłanišćow
07.03	inhouse-dalekubłanje , Katolski serbski džěćacy dom „Alojs Andricki“ w Radworju – tema: „Serbskorěčne kubłanje w praksy – strategije posrědkowanja a spěchowanja serbskorěčnych kmanosćow džěći“	

datum	zarjadowanje	wobdželenje
20.03.	fachowa wuměna „Wojerowskeho kružka“ , Džěćace dnjowe přebywanišćo „Dom lutkow“ w Ćisku – tema: „Materialije k posrědkowanju serbskeje rěče“	9 wobdžělnicow z 5 kubłanišćow
27.03.	wučba za šulerki a šulerjow Serbskeje fachoweje šule za socialne , RCW – tema: „Imersiwno rěčne kubłanje – slědženja, rozšěrjenje, zasady“	
03.04.	fachowa wuměna „Budyskeho kružka“ , Džěćace dnjowe přebywanišćo „Palčikowy kraj“ w Budyšinje – tema: „Kak němskorěčnych staršich do serbskorěčneho kubłanja sobu zapřijeć?“	9 wobdžělnicow ze 6 kubłanišćow
17.04.	fachowa wuměna serbskich dnjowych maćerjow , Džěćace dnjowe hladanišćo G. Měrcinkoweje w Jaseńcy	3 wobdžělnicy z 3 kubłanišćow
22.05.	přednošk před kubłanskim wuběrkom wokrjesa Budyšin , Krajnoradny zarjad Budyšin – tema: „Serbskorěčne kubłanje w džěćacych dnjowych přebywanišćach a šulach wokrjesa Budyšin – aktualna situacija, wužadanja a perspektiwa	
21.06.	fachowa wuměna „Kulowskeho kružka“ , Serbske džěćace dnjowe přebywanišćo „Dom palčikow“ w Sulšecach – tema: „Kak staršich jako podpěru kubłanja džěći w serbskej rěči zdobyć?“	6 wobdžělnicow z 3 kubłanišćow
28.08.	přednošk na staršiskim wječorku Džěćaceho dnjoweho přebywanišća „Krabat“ w Čornym Chołmcy – tema: „Serbskorěčne kubłanje po metodze imersije“	
08.11.	fachowa wuměna žłobikowych kubłarkow a dnjowych maćerjow , Džěćace dnjowe přebywanišćo „K wódnemu mužej“ we Worklecach – tema: „Spěwy a hrónčka, přewodzace wšedne wotběhi w žłobiku a dnjowym hladanišću“	13 wobdžělnicow ze 7 kubłanišćow
09.11.	fachowa wuměna hortowych kubłarkow a kubłarjow , hort Dwurěčneho džěćaceho dnjoweho přebywanišća Pančicy-Kukow	13 wobdžělnicow ze 6 kubłanišćow
13.11.	fachowa wuměna „Wojerowskeho kružka“ , Džěćace dnjowe přebywanišćo „Lěsny jězor“ w Brětni – tema: „Imersija po Witaj – metoda posrědkowanja znajomosćow serbsčiny“	12 wobdžělnicow z 5 kubłanišćow
29.11.	fachowa wuměna „Chróšćanskeho kružka“ , Serbske džěćace dnjowe přebywanišćo „Jan Skala – Barbojte kamuški“ w Njebjelčicach – tema: „Kak sposrědkuju staršim wažnosć jich róle při rěčnym kubłanju džěći a što jim w tutym zmysle doporuču?“	10 wobdžělnicow z 5 kubłanišćow
04.12.	wučba za šulerki a šulerjow Serbskeje fachoweje šule za socialne , RCW – tema: „Džěławosć Rěčneho centruma WITAJ“	

tab. 11: zarjadowanja za kubłarki a kubłarjow, wukubłancow a wukubłanče a za staršich, Hornja Łužica

lěto	Internat Serbskeho gymnazija Budyšin (57 městnow)	Dolnoserbski internat w Choćebuzu (43 městnow)
2023	49	25
2022	50	15
2021	52	20
2020	50	23
2019	54	21
2018	54	23
2017	54	27
2016	51	28
2015	47	23

tab. 12: wobsadženje internatnych městnow w Choćebuzu a w Budyšinje

Chóšebuz	2021	2022	2023
Ptaškowa swajžba	x	x	x
góspodowanje zapustowego pšešega Dolnoserbskego gymnaziuma		x	x
mólowanje jatšownych jajow	x	x	x
fašing		x	x
internatny swěžeń	x	x	x
kjarmuša	x	x	x
žeń póznaša - stare a nowe wukniki se wópóznaju	x	x	x
Janšojski bog/gódownicka/Mikławš		x	x
wobrazowy projekt			x
wšakorake wjacory (strowe zežywjenje, blidotenis, basjenje za wšakorake góžby, rozžognowanje kolegow a wuknikow, wogniščo)	x	x	x
grajkowy wjacor		x	x
internat se pšedstajijo nowym wuknikom	x	x	x
pomoc pši domacnych nadawkach	x	x	x
starjejšyńske zgromažiny	x	x	x
w kooperaciji z RCW „Serbski pšipódla“			
meble z paletow - twarski projekt		x	
Budyšin	2021	2022	2023
póstnička; mejemjetanje - wíce wěncu, reje, program; kermuška	x jenož kermuška	x	x
debjenje jutrownych jejkow		x	x
„Bjesada w kuchni“ wotmě so měšačnje	x wob- mjezowane	x	x
wopyt resp. sobuskutkowanje w Serbskim młodźinskim dźiwadle	x		x
sport w čěložwučowni - tydžensce	x	x	x
projekt "Zetkanje z Ruskej - kultura, nałožki, jědź"		x	x
filmowy projekt (klubkino) k etiskim temam	x		x
hóstne přednoški z rozmołwu		x	
internatny swjedžeń; internatny wulět	x	x	x
kreatiwny workshop ze Serbskim muzejom		x	x
meditacija: wotpočnjenje; stres přewinyć; yoga		x	x
podpěra při domjacych nadawkach	x	x	x
staršiske zhromadźizny	x	x	x
hladanje rabatow wokoło internata	x	x	x
žurnalistiski projekt Serbskich Nowin "Carpe Noctem" z Milenku Rječcynej	x		
wušiwanje rubiška za serbsku drastu			x

tab. 13: projekty w internatomaj

lěto	Hornja Łužica – wozjewjenja pod:				Delnja Łužica – wozjewjenja pod:		
	www.witaj-sprachzentrum.de		facebook	insta-gram	www.witaj-sprachzentrum.de		facebook
	aktualnosće	zarjadowanja	dwójce/trójce		aktualnosće		
2023	56	9	73	30	42	24	
2022	55	9	74		19	55	
2021	47	13	78		15	47	
2020	54	7	72		24	54	
2019	29	12	54		11	29	
2018	24	10	98		50	24	
2017	33	10	111		78	33	

tab. 14: přehlad wozjewjenych aktualnosćow [pod www.witaj-sprachzentrum.de](http://www.witaj-sprachzentrum.de) a pola Facebook

projekt	spěchowar	spěchowana suma		
		2020	2021	2022
přełożowanski program hornjoserbšćina-němčina němčina- hornjoserbšćina	Załožba za serbski lud	144.000,00 €	92.000,00 €	101.957,38 €
přełożowanski program delnjoserbšćina-němčina němčina- delnjoserbšćina	Załožba za serbski lud	0,00 €	75.296,44 €	92.600,00 €
socialne džěto – šulske socialne džěto, młodžinske džěto, swójbne kubtanje	Krajnoradny zarjad Budyšin	298.626,90 €	234.205,20 €	
Efektiwne pósrědnjenje serbskeje rěcy w Kita-wobłuku	MBJS	10.000,00 €	10.000,00 €	10.000,00 €

tab. 15: srědki třěch

1. čeziščo: Eficiencia wučbnych srědkow		
zaměrowe dojednanje	krótka rozprawa	wopodstatnjenje wotchilenja / planowane naprawy
<p>W léće 2023 ma so zwěsćić, w kotrej měrje so produkowane wučbnicy w praksy wužiwa. Ze znajmjeńša 90 % wudatych wučbnicow ma so w léće 2022 na šulach intenziwnje džětać.</p>	<p>Za léto 2023 běchu 35 titulow planowane (hlej tabulka 5). Wšitke titule su so wudali, při jednym titulu je so wobsah změnił.</p> <p>Wosebje za zakładnu šulu wudate serbske titule – nowowuwite serbske wučbnicy a džěłowe zešiwki za wučbu serbsčiny so k 100 % a intenziwnje wužiwa. To potrjechi wšitke serbske maćerščiny, serbske čitanki a serbske tematiske zešiwki za wyšu šulu resp. gymnazij, kotrež so zhromadnje z wučerjami serbsčiny běžnje nadžětaja.</p> <p>W zakładnych šulach Dolneje Łužyce zasajžuju se w cuzorěcnej wucbje wucbnice „Wuknjom serbski 1–4“, „Zwucujom serbski 1 – 4“, „Wu nas a hynži“ a materialije z ředa „Narska liška“ (wobrazowe kórty a žěłowe topjena). W bilingualnej wucbje wužywaju se wucbnice „Lutk 1“ (Fibla a pisański zešyw), „Mója cytanka 2–4“, „Wěcna wěda 2–4“, „Lutk“ – słownik + žěłowy zešyw wužywa. Wucbnice „Drogi licenja 2–4“ se njewužywaju resp. ředko, za to „Matematika 5 + 6“ k 70% w jadnej zakładnej šuli, w drugej nic.</p> <p>W Dolnoserskem gymnaziumje žěta se w Sek I w cuzorěcnej wucbje z wucbnicoma „Pó droze 1 + 2“ a w bilingualnej wucbje ze „Serbska rěc, dobra wěc 1 + 2“. Wucbnica „Grajne plany“ se w bilingualnej muzikowej wucbje ředko wužywa. W bilingualnej wucbje stawiznow wužywaju se w 7. do 9. lětniku serbskorěcne žěłowe zešywki 1–3, ale žedna serbskorěcna wucbnica.</p> <p>We wušych šulach Dolneje Łužyce wužywaju se we cuzorěcnej wucbje serbsčiny wucbnice „Dolnoserski 1 + 2“ a „Pó droze 1“ a w bilingualnej wucbje žělnje wucbnica „Serbska rěc, dobra wěc“.</p> <p>Dolnoserski žišecy casopis Płomje se we wšykných šulach wužywa.</p>	<p>W Dolnej Łužycy su lěbda wukniki zakładnych šulow z rěcnymi zamóžnosćami na maminorěcnem niwowje. Togodla se žěta w pšedmjaše matematika pšewažnje z nimskeju wucbnicu a wót Rěcneho centruma se wudawaju we wótgłosowanju z ceptarjami k tomu serbskorěcne žěłowe zešywki.</p> <p>Za pšedmjat wěcna wěda su se dalšne nakłady eksistěrujucych wucbnicow wudali, dokulaž jo se pótrjeba pšizjawiła.</p> <p>Serbskorěcne teksty su za bilingualnu wucbu muziki resp. stawiznow pšesežke.</p> <p>Za wuše šule Dolneje Łužyce se njewudaju žedne wósebne fachowe wucbnice, dokulaž se pódawa jano na Dolnoserskem gymnaziumje bilingualna fachowa wucba.</p>
Při poskićenych	DŁ	

1. čeziščo: Eficienca wučbnych srědkow																		
zaměrowe dojednanje	krótka rozprawa	wopodstatnjenje wotchilenja / planowane naprawy																
<p>projektach a kursach zwěsći so w lěće 2023 spokojnosć wobdźělnikow kaž tež potřeba na projektach a kursach. Niwow spokojnosće ma znajmjeńša 75 % wučinić.</p>	<p>Dalekubłanje za kubłarki a kubłarjow w předšulskim wobłuku k temje „Insekty“, stopjeń spokojnosće: 100%</p> <p>Rěčno-didaktiske dalekubłanje za kubłarki a kubłarjow w hortach k temje “Swójbne a městne mjena”, stopjeń spokojnosće: 90 %.</p> <p>HĽ rěčne zwučowanja, mj. dr. ze sotru a soblexom, SZŠ Budyšin, 4. lětnik 10 šulerjow je ewaluaciske łopjeno wupjelniło, ale wšitcy nječinjachu to dospołnje.</p> <table border="1"> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>1</td> <td>6</td> <td>2</td> <td>soblex</td> </tr> <tr> <td>1</td> <td>6</td> <td>2</td> <td>sotra</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>4</td> <td>1</td> <td>krokpokroku</td> </tr> </table>					1	6	2	soblex	1	6	2	sotra	4	4	1	krokpokroku	
																		
1	6	2	soblex															
1	6	2	sotra															
4	4	1	krokpokroku															
<p>Za lěto 2023 stej wjetšej digitalnej projektaj zapodatej – online-přełožowar hornjoserbsčina–němčina (naslědny projekt) a delnjoserbsčina–němčina. Rozšerjenje paralelnych korpusow ma so realizować na znajmjeńša 362 000 lektorizowanych hornjoserbsko–němskich sadowych porikow, 150 000 lektorizowanych delnjoserbsko–němskich sadowych porikow, 100 000 lektorizowanych hornjoserbsko–delnjoserbskich sadowych porikow. Rozšerjenje jednorěčnych korpusow ma so realizować na</p>	<p>Online-přełožowar hornjoserbsce ↔ němsce wobsahuje tuchwilu 400 000 lektorizowanych sadowych porikow.</p> <p>Monolingualny korpus je so rozšěrić na 750 000 lektorizowanych hornjoserbskich sadow.</p> <p>Online-přełožowar delnjoserbsce ↔ němsce wobsahuje tuchwilu 140 000 lektorizowanych sadowych porikow.</p> <p>Online-přełožowar delnjoserbsce ↔ hornjoserbsce wobsahuje tuchwilu 90 000 sadowych porikow, kotrež so njejsu wšitke wot Rěčneho centruma WITAJ lektorizowali, dokelž pochadžeja zdžěla z hinašich žórtow.</p> <p>Monolingualny korpus je so rozšěrić na 90 000 lektorizowanych delnjoserbskich sadow.</p> <p>W cyłym korpusu so stajnje kwalita pruwuje, tak zo je zawěšćene, zo přidatne sadowe poriki k stopnjowanju kwality přinošuja.</p>																	

1. čeziščo: Eficienca wučbnych srědkow		
zaměrowe dojednanje	krótka rozprawa	wopodstatnjenje wotchilenja / planowane naprawy
znajmjeńša 482 000 lektorizowanych hornjoserbskich sadow 100 000 lektorizowanych delnjoserbskich sadow Kooperacija z LMU Mnichow ma so dale wjesć.		
2. čeziščo: Spěchowanje rěče		
zaměrowe dojednanje	krótka rozprawa	wopodstatnjenje wotchilenja / planowane naprawy
W Delnjej a Hornjej Łužicy ma so w léće 2023 znajmjeńša dźesać planowanych a po nazhonjenjach znajmjeńša šěsć projektow po potrebjce přewjesć, zo bychu so přidatnje ke kubłanskim institucijam serbske rěčne rupy a rěčne přiležnosće wutworili. zaměr: na zarjadowanje ma so znajmjeńša 15 wobdźělnikow wočakować, spokojnosć wobdźělnikow ma so zwěsćić a wona měła znajmjeńša na samsnym niwowje być kaž zaštych lětach	<p>DŁ cytańske wuběžowanje hortowych žiši 21.04.2023, 40 wobźělnikow (12 žiši, wótkubłaŕki, starješe a stare starješe)</p> <p>zmakanja serbskich familijow 30.06., 20.10., 15.12. pśecej 15–20 wobźělnikow</p> <p>13.01.2023 comicowa žětaŕnicka z wuknikami 3. a 4. lětnika ze serbskim comic-kreslarjom Š. Hanušom (19 žiši, 1 ceptaŕka)</p> <p>Wumětske wuběžowanje za serbske žiśownje k temje “Jatšowny wogeń” wót 03–06/2023 (wobźělniki: 4 žiśownje ze 19 jednotliwymi a dvěma kupcyna pśinoskoma, staŕstwo 3–6 lět --> wustajeńca w RCW</p> <p>Wucba z wužywanim nagrawańskeje funkcije Bookii-pisaka w tšich zš (Picnjo 06.03., Nevoigtowa zš Chóšebuz 13.03., Bórkowy 17.03.)</p> <p>Jatšowny projekt w Krabato-wej zš Janšojce – zwučowanje k słowoskładoju z Bookii-pisakom 31.03.2023, 30 wobźělnikow 3. lětnika)</p> <p>Serbske grajne wótpođnjo 14.04.2023 w Žylojskem hórše (11 wobźělnikow 1.–3. lětnika)</p> <p>Comicowe wuběžowanje za žiši a młodostnych 04–07/2023, 59 wuknikow z tšich zakładnych šulow a DSG</p> <p>Serbske rěčne graša w ramiku šulskego</p>	

2. ćežiřćo: Spěchowanjė rěće		
zaměrowe dojednanje	krótka rozprawa	wopodstatnjenje wotchilenja / planowane naprawy
	<p>swěženja UNESCO-projektoweje šule Chóšebuz 02.06.2023. Wjele rěčnje wótrostujucych žiři jo pokazalo wjeliki zajm na serbskej rěcy.</p> <p>Žėń serbskich pedagogow 08.06.2023, 50 wobžělnikow</p> <p>WITAJ-camp wót 16.–21.07.2023, 31 wobžělnikow</p> <p>Serbski familijowy žėń w Mósće 06.09.2023, 150 wobžělnikow</p> <p>Šula w zelenem 11.–15.09.2023, 91 wobžělnikow (5. lětnik)</p> <p>Cesćenje angažěrowanych młodostnych na pólu serbskeje rěcy 11.10.2023, 7 wobžělnikow</p> <p>Projektowe dny w Serbskem muzeju Chóšebuz 05.–08.12.2023, 164 wobžělnikow (3. lětnik)</p> <p>Detektiwna góńtwa 12.12.2023, 7 wuknikow (5. a 6. lětnik, Zš Bórkowy)</p> <p>Hł wot měrca hač do julija: wopyty ze serbskorěčnym poskitkom we Witaj-skupinje 7x pěstowarnja Bukecy, 12 dźěći 6x pěstowarnja Radwor, 16 dźěći 2x AWO-pěstowarnja Budyšin, 27 dźěći</p> <p>12.03.2023 Swójbna schadžowanka, 450 wopytowarjow</p> <p>januar/februar 2023: Čitanske wubědźowanje w zakładnych šulach, něhdže 160 wobdžělnikow 01.04.2023: kónčne wurisanje w Budyšinje, 16 finalistow</p> <p>05.05.2023: nalětni swjedžen w pěstowarni Ralbicy, rěčne poradźowanje za staršich z rěčnymi hrami za dźěći</p> <p>11. / 12.05.2023: Serbske dźiwadłowe dny, 56 wobdžělnikow</p>	

2. ćežiřćo: Spćchowanje rćće		
zamćrowe dojednanje	krćtka rozprawa	wopodstatnjenje wotchilenja / planowane naprawy
	<p>15.05.2023: Piknik po swjatoku, poskitk za swćjby, nćhdće 100 wopytowarjow</p> <p>17.5./26.5./ 13.6.2023: řulerske projekty, 64 řulerjow a řulerki</p> <p>09.06.2023, Ćitanski dyrdomdej na Budyskich wćzach, 14 wobdźćlnikow</p> <p>6.2. / 24.4. / 8.5.23: Clubowe kino w serbskim internaće, 40 wobdźćlnikow</p> <p>wot 28.02. do 27.06.2023 dwutydźensce: rćčne zwućowanja ze sotru a soblexom, SZř Budyřin, 4. lćtnik, 13 řulerjow</p>	
<p>W lćće 2023 ma so analognje k zařtym lćtam znowa znajmjeńřa jedyn poskitk k serbskorććnemu spćchowanju kubćarkow w Delnjej Łuřicy wotmćć. Wućeženje kursow mćřo niwow zařtých lćt docpćć a 30 wobdźćlnikow docpćć.</p>	<p>Dł Rććnodidaktiske dalejkubćanje za wćtkubćarje w pćsedřulskim wobćtuku k temje <i>Insekty</i> (13.05. a 10.06., 16 wobdźćlnikow) a <i>Wćda</i> (11.11. a 18.11., 23 wobdźćlnikow), stopjeń spokojnosći we wřykných styřich zarćdowanjach: 100%</p> <p>Třidnjowski intensiwny kurs za wćtlubćarje w pćř pćsebćgach (w dwćma niwowoma – pćkřacowane a z pćsedznařami) w septembrje, oktobrje a nowembrje, 32 wobdźćlnikow ze řiřownjow a hortow, stopjeń spokojnosći we wřykných pćř kursach: 100 %</p> <p>Rćććno-didaktiske dalekubćanje za wćtkubćarje w hortach k temoma <i>Serbske familijowe a pćolinowe mjenja</i> (14.03. a 13.06., 18 wobdźćlnikow) a <i>Gramatika</i> (07.11., 7 wobdźćlnikow), stopjeń spokojnosći we wřykných třich zarćdowanjach: 90 %.</p> <p>02.03./ 05.06.2023: dalekubćanje k temje Nowe serbske dźććace spćwy z Leńku Thomasowej, 18 wobdźćlnicy</p>	
<p>Serbske mćodźinske a řulske socialne dźććo so na bazy srćdkow tćřćich (wokrjes,</p>	<p>řulske socialne dźććo wukonja so na slćdowacych wyřich řulach:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Worklecy (30 h) • Ralbicy (30 h) 	<p>Měřtno mobilneho mćodźinskeho dźććo njeje so wobsadźić mćřo, dokelř njewobknežeřtaj pořadarjej</p>

2. ćežiřćo: Spćchowanje rćće		
zamćrowe dojednanje	krćtka rozprawa	wopodstatnjenje wotchilenja / planowane naprawy
<p>Swobodny stat Sakska) dale wjedće. Na znajmjeńřa pjeć wyřich řulach ma so řulske socialne dźěło w lćće 2023 wukonjeć.</p> <ul style="list-style-type: none"> řulske socialne dźěło na Serbskich wyřich řulach Budyřin, Radwor, Worklecy, Ralbicy, Slep znowawobsadźenje njewobsadźenych měřtnow w swćjbnym kubłanju a mobilnym młodźinskim dźěle <p>zamćr: nic wjace hać 2 řulskej wotchadnikaj bjez zakonćenja řule</p>	<ul style="list-style-type: none"> Radwor (30 h) Budyřin (40 h) Slep (40 h) <p>Zamćr je docpćty – wřitcy řulerjo su wyřu řulu na wřitkich mjenowanym řulskich stejiřćach ze zakonćenjom wupuřćili.</p> <p>Swćjbone kubłanje w socialny rumje Budyřin (10h) a Kamjenc (20h) je wot 01.08.2023 sem znowa wobsadźene.</p>	<p>serbřćinu.</p> <p>Měřtno so ewentualnje po rozsudće Zwjazkowego předsydstwa Domowiny na wokrjes Budyřin wrćo da a wot wokrjesa druhemu nořerjej přepoda.</p>
<p>Pruwowanske nadawki za rććny certifikat serbřćiny (hornjoserbsce a delnjoserbsce) předleđa mjeztym hać do niwowa C1.</p> <p>Zamćr: znajmjeńřa pjeć požadarjo ma so w lćće 2023 za pruwowanja certifikatow w hornjoserbřćinje zdobyć</p> <p>znajmjeńřa třo požadarjo maja so w lćće 2023 za pruwowanja certifikatow w delnjoserbřćinje wabić</p>	<p>Certifikatne pćsepýtowanja dolnoserbřćiny</p> <p>Dnja 17.03.2023 jo se certifikacija 7 wobźělnikow pćsewjadła (1x A1, 6x A2). Wuslćdki su byli wót „derje” ař do „dosegajucy”. Dnja 16.09. jo se wćtměło certifikatowe pćsepýtowanje 8 wobźělnikow (4x A1, 4x A2) a 23.09.2023 pćsepýtowanje 4 wobźělnikow (3x B1, 1x B2). Wuslćdki su byli wót wót „wjelgin derje” ař do „dosegajucy”.</p> <p>W lćće 2023 wobdźěli so cyłkownje 25 ludźi na pruwowanjach za certifikat hornjoserbřćiny:</p> <p>04.03.2023 3x A2 01.07.2023 6x A1 a 1x B1 12.07.2023 13x A1 20.07.2023 1x B2 a 1x C1</p>	
<p>Rććny centrum WITAJ planuje w lćće 2023 nćhdže 10 rććnych kursow za hornjoserbřćinu na</p>	<p>W řulskim lćće 2022/2023 wotmě so 18 kursow hornjoserbřćiny, z nich 7 w kooperaciji z LaSuB. Cyłkownje je so 147 řulerjow na kursach wobdźěliło.</p>	

2. ćežiřćo: Spćchowanje rćće		
zamćrowe dojednanje	krćtka rozprawa	wopodstatnjenje wotchilenja / planowane naprawy
rozdzćlnych niwowowych schodźenkach poskićć, zdźćla w kooperaciji z Krajnym zarjadom za řulu a kubćanje (LaSuB).		
3. ćežiřćo: Interna rććna politika		
zamćry	krćtka rozprawa	wopodstatnjenje wotchilenja / planowane naprawy
<p>2023 so interna rććna politika Domowinskeho zarjada a Rććneho centruma WITAJ dale wjedźe (hlej horjeka)</p> <p>Sobudźćaćerjej internata delnjoserbskeho gymnazija mataj swoje znajomosće serbskeje rćće polćpřić. K tomu maja so wotpowćdne certifikaty pćedpoćoćić.</p> <p>řulskaj socialnaj dźććaćerjej wuknjetaj serbsku rćć a pćocujetaj so wo pććeni rććny certifikat A 1.</p>	<p>Wot 31.01.2023 wotmćwa so w dwutydzćnskimi turnusu za wřćch sobudźććaćerjow Rććneho centruma WITAJ rććna dźććarnićka, kiř so z aktualnymi pćařenjami hornjoserbskeje rćće zabćra – wosebje gramatiki.</p> <p>Na 5-schodźenkowej skali mjez 1 (njepćitřechi) a 5 (pćitřechi dospćtnje) hćosowaře 40 % wobdźćlnikow z 5, 47 % z 4, 6,5 % z 3 a 6,5% z 2.</p>	

tab. 15: zamćrowe dojednanja ze zaćořbu

Budyřin, 15.12.2023 | redakciski kćnc

dr. Beata Brćzanowa
nawodnica